

MILJANA

---

1. OPĆI I ADMINISTRATIVNI PODACI

Županija	Krapinsko zagorska
Grad/općina	Općina Zagorska sela
Naselje	Poljana Sutlanska
Adresa	k.č. br. 440, 441, 442, 435/3, 435/1, 437, 436, 438, 439/1, 443/10, 435/2, 439/2, 439/4, 439/3, 434/1, 496/11, 446/7, 446/6 446/5 , 446/4, 446/2, 446/3, 496/10, 496/9, 496/8, 435/2, 445/2, 445/6, 443/9, 445/1, 445/5, 445/3, 445/4, 448/1, 448/3, 447/2, 447/1, 447/4, 447/3, 444/1, 444/3, 444/4, 444/2, 448/5, 448/2, 443/8, 443/7, 427/2, 427/9, 427/8, 427/10, 427/11, 427/12, 427/14, 427/1, 428/2, 428/1, 427/7, 427/13, 429/1, 429/2, 430, 431/2, 431/8, 431/5, 431/7, 431/1, 431/4, 431/3, 432, 498/2, 500/1, 500/2, 501/2, 502/2, 502/5, 497, 427/4, 427/3, 427/6, 427/16, 427/15, k.o. Poljana Sutlanska, k.č.br. 2210, 2209/1, 2209/2, 2211, 2219, 2220, 2221, 2222, 15, 14/3, 14/2, 14/1, 13, 11, 12, 1, 2, 3, 4/1, 4/2, 5/1, 5/2, 6 , 7, 8, 9, 10, 2443, k.o. Miljana.
Vrsta/naziv	Dvorac Miljana
Nadležnost	Konzervatorski odjel u Krapini
Glavna datacija	17.-18. stoljeće
Naručitelj	Obitelj Ratkaj
Vlasništvo	Privatno
Pravni status	Z-2238
Namjena	Stambena

Povijesni katastar imanja iz 1861., zona zaštite na DOF podlozi

2. SMJEŠTAJ, ORGANIZACIJA I SASTAVNICE CJELINE

Dvorac je smješten na blagoj padini u blizini rijeke Sutle, sjeverno od ceste koja iz smjera Huma Košničkog vodi prema Zagorskim Selima. Velika livada dijeli ga od ceste odakle se otvara vizura u kojoj dominira njegovo prednje krilo s tornjićem, dok je u drugom planu njegov glavni volumen te visoka stabla koja upotpunjuju slikovitost cjeline. Od malenog perivoja koji je bio uređen uokolo dvorca potkraj 19. stoljeća očuvano je svega nekoliko stabala, a od gospodarske zone u jugozapadnom dijelu imanja nekolicina gospodarskih zgrada su preoblikovane i prenamijenjene za potrebe vlasnika. Nedavno je uklonjen drvored katalpi koji je od dvorca vodio do malenog jezera u južnom dijelu imanja.

2.1. DVORAC

Trokrilni dvorac tlocrtne U forme sastavljen je od dva jednokatna krila (začeljno sjeverno, utisnuto u kosinu brijega i bočno zapadno) i južnog prizemnog krila koja definiraju središnje dvorište, ograđeno visokim zidom na istočnoj strani. Sva su krila zaključena dvostrešnim krovovima. Iz sljemena južnog prizemnog krila, iznad portala i ulazne veže izdiže se tornjić segmentna zaključka. Iz vanjske linije tijela zapadnog krila izlaze dva manja volumena zabatnih zaključaka (naknadno dograđeni sanitarni čvorovi), dok je uz volumen sjevernog krila dograđena stubišna vertikala u kojoj je danas lift.

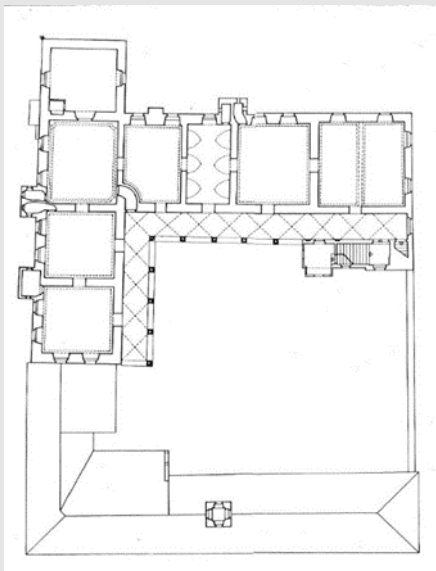

Dva katna krila imaju tradicionalnu prostornu organizaciju s nizom međusobno povezanih prostorija kojima se pristupa iz arkadno rastvorenih hodnika kojima je omeđeno dvorište. Vertikalna komunikacija dvaju krila odvija se stubištem koje se nalazi unutar volumena smještena uz istočni rub trijema sjevernog krila. Na rubu trijema zapadnog krila nalazi se naknadno uređena malena obiteljska kapela. Južno prizemno krilo oslanja se cijelom dužinom na prvotni čeonu zid kojim je prema jugu bilo zatvoreno dvorište. U ovom su krilu, obostrano od središnje ulazne veže, bili gospodarski prostori koji su danas u stambenoj funkciji. Potkrovlje je prilagođeno za potrebe boravka gostiju i kao izložbeni prostor.

Zidovi i svodovi zidani su ciglom, a istočni zid od kamena lomljenca. Prostorije prizemlja svođene su bačvastim svodovima sa susvodnicama i križno-bačvastim svodovima. Prostorije kata zaključuju stropovi izuzev jedne manje prostorije kata sjevernog krila koju zaključuje bačvasti svod sa susvodnicama. Arkadni hodnici obje etaže svođeni su križno-bačvastim svodovima. Gospodarska prizemnica ima stropne zaključke.

Vanjska pročelja triju krila artikulirana su prozorskim osima, dok su dvorišna rastvorena arkadama koje podržavaju stupci u prizemlju i toskanski stupovi u katu. Dominantnu ulogu u oblikovanju ploha vanjskih i dvorišnih pročeljih ploha imaju slikani elementi. Riječ je o bijelim formama na grafitno sivoj podlozi koje se na vanjskim pročeljima vezuju za pravokutne prozorske okvire u vidu lambrekna sa zvončičima u parapetnoj zoni i izduljenih medaljona iznad nadstrešnica. Na dvorišnim je pročeljima bijelim medaljonima ritmizirana međukatna zona, stupci i ploha iznad katnih arkada. Dva sunčana sata oslikana su također na dvorišnim pročeljima – jedan na parapetnoj zoni prozora sjevernog krila, a drugi na plohi parapetne ograde arkadnog hodnika zapadnoga krila. U kombinaciji žute i bijele oslikana su pročelja prednjeg prizemnog krila suprotstavljanjem bijele plohe i arhitektonskih elemenata u žutoj boji. Značajnu ulogu u oblikovanju vanjštine ovoga krila ima središnji portal i tornjić sa satom bojan u istoj kombinaciji. Naknadno dograđeni volumeni uz vanjsko pročelje zapadnog krila također su oslikani u kombinaciji žute i bijele.

Saloni dvorca na prvom katu gotovo su svi oslikani, a osobito su vrijedni i očuvani rokoko oslici u prostoriji „kabineta“. Dio oslika rad je slovenskog slikara Antona Jožefa Lerchinger (1763.) s alegorijskim i pastoralnim prikazima. Ostali oslici donose vedute i krajolike uz mnoštvo rokoko dekoracija koje uokviruju i ritmiziraju zidne plohe i prozorske niše. Očuvane su i originalne kaljeve peći, vratna i prozorska stolarija te jedan drveni strop od masivne građe. Dvorac je opremljen znatnom količinom vrijednog namještaja, umjetninama i vrijednim inventarom koji mu nije izvorno pripadao.

Potkraj 20. stoljeća dvorac je obnovio Franjo Kajfež u suradnji s Restauratorskim zavodom Hrvatske. S promjenom vlasnika u drugom desetljeću 21. stoljeća dvorac se opet obnavlja što uključuje sanaciju temelja, rješavanje pitanja vlage, podove, stolariju, pročelja, krovšte, ostakljenje arkadnog hodnika, ugradnju lifta te naročito restauraciju oslika prvoga kata.

2.2. GOSPODARSKE ZGRADE

Gospodarska zona bila je smještena u jugozapadnom dijelu imanja. Uz rijeku Sutlu nalazio se mlin od kojeg i danas postoje ostaci, nedaleko od mlina bila je još jedna zidanica koja danas ima djelomice očuvane perimetralne zidove, dok je ostala izgradnja, prema katastarskoj karti iz 1861., bila drvena. Na mjestu dviju drvenih gospodarskih zgrada izdužena tlocrta, danas se nalaze novije, nešto manje građevine izduljenih volumena. Jedna je pomoćna zgrada vezana za dvorac (tzv. Prahova kuća), dok je druga sjenik koji pripada izgradnji na susjednoj parceli. Katnica dvostrešnog krovišta sa zabatnim skošenjima, smještena nešto bliže dvorcu, s njegove jugozapadne strane, podignuta je tijekom 20. stoljeća i u funkciji je dvorca.

2.3. PERIVOJ

Manji perivoj oko samoga dvorca, od kojeg danas potječe nekoliko visokih stabala, formiran je potkraj 19. stoljeća. Ranije perivoja nije bilo, a dvorac je bio okružen vrtovima i livadama. Aleja katalpi pred njegovim južnim pročeljem zasađena je tijekom 20. stoljeća. Vjerojatno je kasnije formirano i jezero u južnom dijelu imanja.

3. STANJE

Dvorac je u vrlo dobrom stanju jer je nedavno temeljito i kvalitetno obnovljen.

4. VALORIZACIJA

Dvorac Miljana formiran je tijekom 17. i 18. stoljeća dogradnjama u više navrata, a danas predstavlja barokni sklop iznimne arhitektonske i estetsko-umjetničke vrijednosti. Iako je riječ o višekrilnom konceptu, ne može ga se uvrstiti u karakteristični razvojni slijed višekrilnih baroknih dvoraca Hrvatskog zagorja jer značajan udio u organizaciji zatvorene četverokutne cjeline čine gospodarske zgrade. Naime, jednokatnom stražnjem i zapadnom bočnom krilu iz 17. stoljeća koji su bili vezani u L tlocrt, u 18. stoljeću dograđuje se kratko zapadno i izduljeno južno gospodarsko krio, a istočnu stranu pačetvorinastog dvorišta zatvara visoki zid. Dok su dva stambena krila koncipirana na tradicionalan način nizovima prostorija duž vanjskih perimetralnih zidova i uzdužnim arkadnim hodnicima s orijentacijom na dvorište, oblikovanjem gospodarskog južnog krila uvedena je značajna barokna komponenta. Riječ je o volumenu rastvorenom vežom u središtu iznad koje je konveksno potisnut dio krovništva iz kojeg se izdiže toranj lučnog zaključka sa satom. Osobine ovoga krila uvode novost u organizaciji cjeline jer se zbog njegove niske mase otvara pogled na arkadno rastvoreni kat stražnjih krila što postaje dio pročeljne slike dvorca. Ovoj slici, koja nastaje dubinski raspoređenim arhitektonskim masama, pridružuje se toranj koji ovisno o kretanju promatrača na različite načine utječe na sliku cjeline. Slikovitosti cjeline značajno doprinosi polikromija njenih pročelja u snažnom kontrastu sive i bijele kao i žute i bijele boje. Visokoj umjetničko-estetskoj vrijednosti dvorca Miljana svakako doprinose i vrlo vrijedni, recentno restaurirani, rokoko zidni oslici u njenom interijeru, koje potpisuje A. J. Lerchinger, kao i niz očuvanih elemenata opreme interijera poput baroknih kaljevih peći, raskošne vratne stolarije, podnih obloga itd.

Dvorac Miljana nosi i visoke ambijentalne vrijednosti koje proizlaze iz skladnog odnosa s krajolikom. Tek potkraj 19. stoljeća dobiva maleni perivoj od kojeg je danas očuvano svega nekoliko stabala, a gospodarska zona, bila je u jugozapadnom dijelu imanja. Gradila ga je obitelj Ratkaj u čijem vlasništvu ostaje do 1793. kada se vlasnici ubrzano počinju izmjenjivati. I danas je u privatnom vlasništvu i izvornoj stambenoj namjeni, recentno obnavljan konzervatorskim metodama konzervacije, restauracije i rekonstrukcije. Svjedočanstvo je o načinu i kulturi življenja hrvatskoga plemstva kao i iznimnom senzibilitetu za sklad te visokim estetskim kriterijima koji su rezultirali iznimnim vrijednostima koje baštinito danas.

5. MJERE ZAŠTITE I PREPORUKE ZA OBNOVU I PRENAMJENU DVORCA I PRIPADAJUĆIH DIJELOVA KOMPLEKSA

Dvorac, k.č.br. 440 k.o. Poljana Sutlanska – stupanj zaštite: D1

Obzirom na visoke arhitektonsko-umjetničke vrijednosti dvorca kao i činjenicu da je interijer s vrlo vrijednim rokoko oslicima A. J. Lerchingera očuvan i recentno obnovljen, u budućoj obnovi potrebna je primjena konzervatorskih metoda (održavanje, sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i opreme interijera. Moguće su minimalne intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije. Obnavljaju se i prezentiraju svi elementi očuvane povijesne opreme (oslici zidova u sobama prvog kata, kaljeve peći, prozorska i vratna stolarija, podovi, stubišne ograde, itd.).

Gospodarske zgrade, k.č.br. 428/1, 429/1, 431/1 i 439/2 k.o. Poljana Sutlanska – stupanj zaštite: G3

Danas postojeće gospodarske zgrade na k.č. 428/1, 429/1 i 439/2 moguće je zadržati, premda nisu povijesne, jer se svojim volumenima i oblikovanjem uklapaju u ambijent. Na njihovom je mjestu jednako kao i na mjestu zgrade očuvane u svom osnovnom povijesnom volumenu (k.č. 431/1) moguće predvidjeti i novu izgradnju u smislu faksimila povijesne zgrade (ukoliko postoji dokumentacija ili drugi

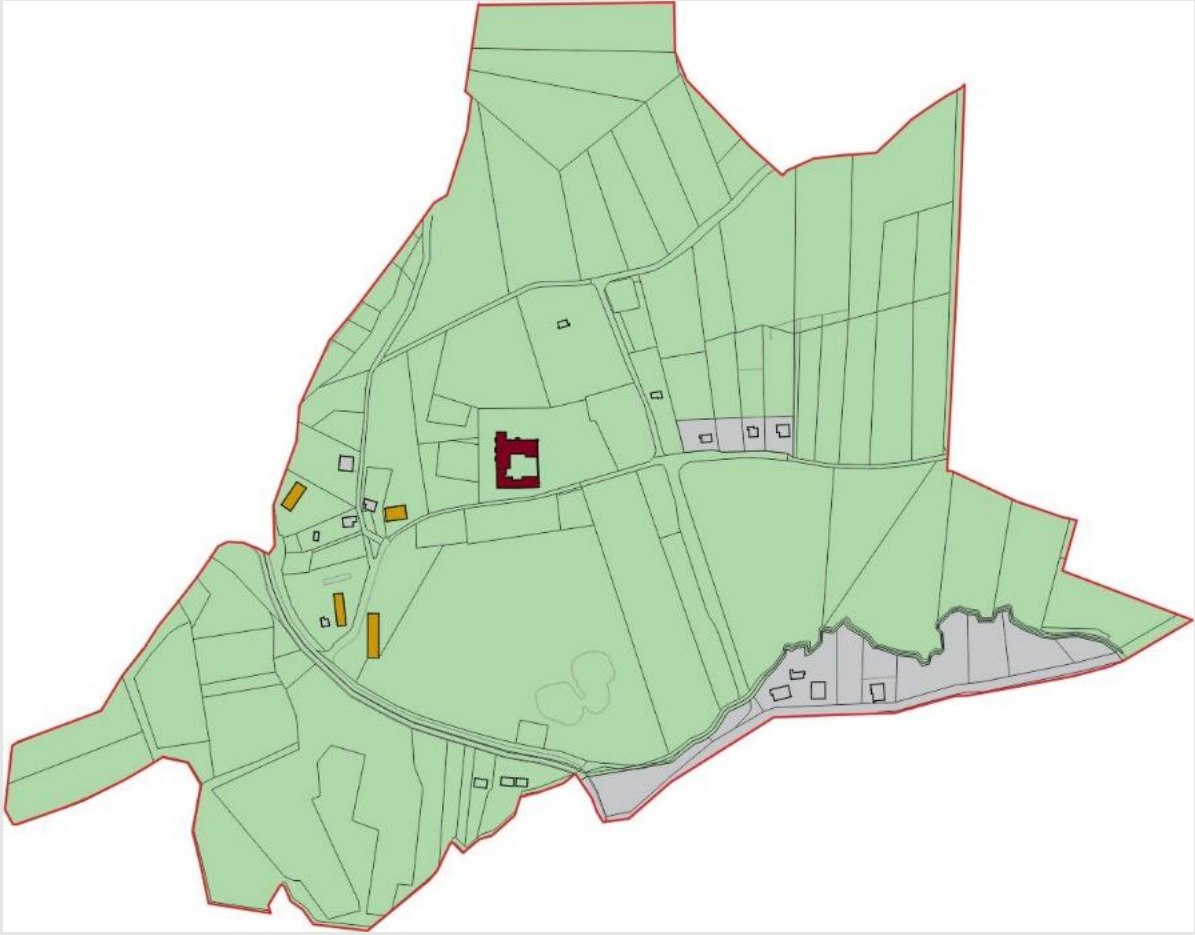
materijalni izvori informacija na temelju kojih je moguće izvesti faksimil) ili suvremenog oblikovanja u osnovnim gabaritima povijesne zgrade koja se nalazila na tom mjestu.

Perivoj – stupanj zaštite P3

Okoliš dvorca potrebno je očuvati kao zelenu zonu s mogućim novim načinom oblikovanja ili novim sadržajima koji će biti usklađeni s karakterom prostora.

Ostale građevine – stupanj zaštite R1

Za postojeću stambenu izgradnju valorizaciju i smjernice donosi nadležni konzervatorski odjel.

DVORAC

D1

Primjena konzervatorskih metoda (održavanje, sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i opreme interijera. Moguće su minimalne intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije. Obnavljaju se i prezentiraju elementi očuvane povijesne opreme.

GOSPODARSKE ZGRADE

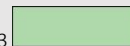
G3

Nova izgradnja u smislu faksimila povijesne zgrade (ukoliko postoji dokumentacija ili drugi materijalni izvori informacija na temelju kojih je moguće izvesti faksimil) ili suvremenog oblikovanja u osnovnim gabaritima povijesne zgrade koja se nalazila na tom mjestu.

PERIVOJ

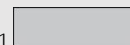
P3

Očuvanje zelene zone ili parterno uređenje bez nove izgradnje, sve usklađeno s karakterom prostora (prema konzervatorskim smjernicama nadležnog konzervatorskog odjela).

RECENTNA IZGRADNJA

R1

Valorizaciju i smjernice donosi nadležni konzervatorski odjel.

6. BIBLIOGRAFIJA I DOKUMENTACIJA

Obad Šćitaroci, Mladen; Dvorci i perivoji Hrvatskog zagorja, Školska knjiga, Zagreb, 2005.

Marković, Vladimir; Barokni dvorci Hrvatskog zagorja, Nacionalna i sveučilišna biblioteka, Zagreb, 1995.

Novak, Silvije - Mirković, Marija; Dvorac Miljana, Istraživanja i konzervatorski radovi, Mala biblioteka Godišnjaka zaštite spomenika kulture Hrvatske, 1992.

Umjetnička topografija Hrvatske: Krapinsko-zagorska županija, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, 2008.

Dvorci i kurije sjeverne Hrvatske – stanje i mogućnosti njihova uključivanja u suvremeni život, grupa autora, Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, Zagreb, 1970.

Projektna dokumentacija za obnovu dvorca, više mapa izvedbenih i glavnih projekata; SB projektiranje d.o.o., Zagreb, 2014 g.

Foto dokumentacija: Fototeka Ministarstva kulture, Fototeka Konzervatorskog odjela u Krapini i Zagrebu